

**C**ier. Non sicut ait moranus: pphie in certis nescientes locuti sunt: nec quid diceret ignorauerunt qui alios docuerunt. Sapiens enim intelligit que profert de ore suo. De moysi enim dicitur: quod erudit omni sapientia loquebatur ad dominum. Et de danieli ad principem tyri dicitur: nuncquid sapientior est daniel: Daniel quoque de se ait: Incerta et occulta facit. Quomodo autem sapienter erant: si tam bruta anima quod dicerent nesciebant: Intelligebant ergo quod dicebant. Verba ergo eorum sapientia et ratione plena erant. Nec aere voce percussit ad aures eorum veniebat: Sed in animo eorum deus ipse loquebatur. vii. Angelus qui loquebatur in me et illud. Audiam quid loquatur in me. d. d. Historie ergo veritatem spiritualiter intelligenda sunt omnia. Judea et hierusalem. babilon et phylisium. moab. et damascus. Et in his omnibus sapientis architectus iaciat fundamentum christum.

**C**ier. Ysaia vir nobilis et urbana eloquentie nichil in eloquio rusticitatis huius non tam prophetam dicitur: est quod euangelista. Ita enim liquide christi et ecclesie mysteria persequitur: ut de prophetis putet historiam texere. Prophe-tavit autem in hierusalem et in iuda. nondum tribu captiuitatis. et de utroque regno nunc mittim nunc separatim tenuit oraculum. Et cum interdu ad presentem respicit hystoriam: et post babilonicam captiuitatem reditum populi significet iudcam: ad uocationem tamen gentium et christi aduentum omnem intendit curam.

**C**ier. Sic ysaia exponat: ut non solum prophetam sed euangelistam et apostolum doceam. de se enim et de ceteris etiam galitis ait. Et speciosus pedes euangelistan

Prologus beati hieronimi in ysaia prophetam incipit.

**N**emo cum prophetas versibus viderit esse descriptos: metro eos estimet apud hebreos ligari. et aliqd silis habere <sup>vel.</sup> et psalmis et opibus salomois. Sed quod in demostene et tullio solus fuerit ut procola scribatur et comata: quod utique prosa et non versibus conscripserunt. Nos quoque utilitati legentium prouidentes interpretatio <sup>qz in mediata fuit</sup> hec translatio ab hebreo in latinum <sup>qz nullus adeo bene distinxit.</sup> nouo scribendi genere distinximus. Ac primus de ysaia sciendus quod in sermone suo disertus sit: quippe ut vir nobilis et urbana elegantie nec habens quicquam in eloquio rusticitatis admittit. Et <sup>unde.</sup> inde accidit ut pro ceteris florem <sup>et dulcedinem et locum ditatem eloquentie ipsius non potuit seruare in translatione.</sup> sermonis eius translatio non poterit seruare. Deinde etiam hoc ad iudicandum quod non tam prophetata dicendus sit quam euangelista. Ita ei vniuersa christi ecclesieque <sup>et expresse.</sup> mysteria ad liquidum persecutus est ut non cum putet de futuro vaticinari: sed de preteritis hystoriam <sup>unde.</sup> texere. Et in conuicio noluisse tunc temporis. lxx. interpretes fidei sue sacramenta ethnicis perspicue prodere: ne sanctum canibus et margaritas porcis darent. Quae cum hanc <sup>lxx.</sup> editorem legeritis: ab illis auertitis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere: nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione nisi

<sup>fallas. ante que</sup> si intellexerit. antequam legerit. nos <sup>et emulorum.</sup> quoque patere moribus plurimum <sup>et scire.</sup> rui qui stimulare inuidia quod consequi non valent despiciunt. Scies ergo et prudens in flammam mitto manum. et nichilominus hoc a falsis <sup>pbis.</sup> studiosis lectoribus precor: ut quomodo greci post. lxx. translators: aquilam. et symachum et theodotium legunt. vel ob studium doctrine sue. vel ut. lxx. magis ex collatione eorum intelligant. sic et isti saltim post priores habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant: ne videantur non ex iudicio sed ex odii presumptione ignorata damnare. Prophe-tauit autem ysaia in hierusalem et in iuda nec dum. x. tribubus in captiuitate ductis. ac de utroque regno nunc promittim. nunc separatim <sup>prophetam.</sup> texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam. et post babilonicam captiuitatem reditum populi significet in iudea: tamen omnis eius cura de uocatione gentium. et de aduentu christi est. Quae quanto plura amatis o paula et custochium: tanto magis ab eo petite ut pro obrectatione presentis qua me indefinenter emuli laniant ipse michi mercede restituat in futuro: quod scit me ob hoc in peregrina lingua eruditore sudasse: ne iudei de falsitate scripturarum ecclesie eius diuini insultarent.

telligendas scripturas naucentes ignoscant michi plucius loquenti. **C**ier. Puto. lxx. interpretes tam apta fidei sacramenta perspicue ethnicis noluisse prodere: ne sanctum canibus. et porcis margaritas darent. et ite in ysaie interpretatione multa occultasse. **C**iero. Sicubi permissis. lxx. de hebraico disputauit: Jo feci quod

tum pacem. Et. Ad ipsam vero quasi ad apostolum loquitur deus dicens: Quae mittam: et quis ibit ex vobis: et. et ille. Ecce ego. mitte me.

**C**ier. Reo putz me ysaia breui posse exponere: cum vniuersa domini sacramenta protine at predicans de virgine natum emanuel. et signa eius ac mirabilia mortuorum quoque et sepulchrum resurgente ab inferis et saluatore omnium annunciat. Quid loquar de physica et bycartheologia: Quicquid sanctarum est scripturarum. quidquid potest huius lingua profere. et mortalium sensus percipere continet in libro ysaie prophetarum. Unde et ipse ait: Erunt vobis vili omnia sicut verba libri signati quem nesciens litteras. gentilis legere non potest. Reus sciens litteras. i. iudeus. qui scientiam litterarum iacrat. quoniam ei signatus est: qui non recipit cum quem signauit pater. quod aperit et nemo claudit. Et

**C**ier. Magni laboris est totum ysaia differere: in quo non solum maiorum magna ingenia deludauerunt. i. grecorum: apud latinum nos autem grade est silentium. Martini tamen victorini impitius sermo ne non scientia scripturam in eum iuxta quatuor editiones usque ad visiones quadrupedum in deserto. Origenes autem. xxx. volumina et arauit. et. xxv. omelias. et quedam excerpta. Eusebius pampbyli hystoriam explanando. xv. edidit volumina. Didimus ab h loco. Cosolam ipse me. usque ad finem voluminis decem et octo thomos. Apollinaris more suo copendiose grandis vice spacia pretemolat. Aduertendum ergo quate difficultas sit ysaia. ut non fastidiosae aures ad in



